

Aydınlığın ve karalığın ötesinde

28.11.2018

M. Wenda Koyuncu

İlgen Arzık'ın Bozlu Art Project'te 1 Aralık'a dek devam eden ilk kişisel sergisi *Gerçek Bir Hikâye*, yarı soyut, kurgusal ve büyük boyutlu foto-grafik imajları barındırıyor.

Sanatçı, soyut dışavurumcu ve gerçeküstücü bir anlayışı buluşturduğu siyah-beyaz ağırlıklı yapıtlarında, çeşitli bilgi ve imaj kaynaklarını kendine çıkış noktası alıp dijital kültürün hegemonyası altındaki günümüz dünyasında, görüntü ve anlatının kendini türetebilme ve kalıcılık imkânlarını araştırıyor. *Gerçek Bir Hikâye*'yi Mahmut Wenda Koyuncu değerlendirdi

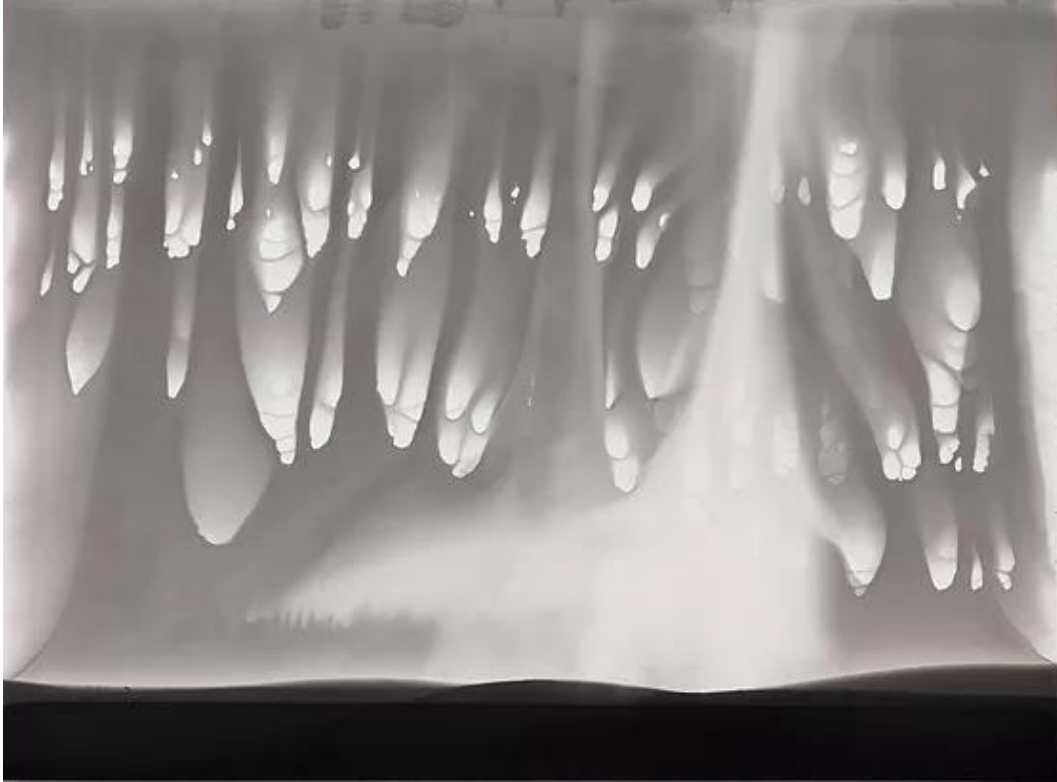
İlgen Arzık, İsimsiz, 2014, Fotoğraf kağıdı üzerine karışık teknik, 21x 29.7 cm

Ütopyaer çoktan terk edildi. Elimizde ütopya metafiziği adına distopyalardan başka bir şey kalmamış gibi gözüküyor. Geleceğe dair tasavvur, daha doğmamışken yoğun sis perdeleri arasında boğulup yitiyor. Endişe, korku ve kısırılmışlık duyguları küresel alanı kat eden en yaygın duygular olarak işlemekte. Yaşam, Aristoteles'in kemiklerini sızlatacak halde, bırakalım *bios*'u, *zoe* aşamasını bile zor geçmektedir. Romantiklerin, izlenimcilerin tasvir

ettiği; avangartların coşkuyla hislendikleri doğa, toplum, insan yok artık. Bir varlık olarak dünya ve onun yüzeyine tutunmuş yaşam *formları* çıplak bir şekilde tehdit altında gözükmektedir.

İlgen Arzık tam da böyle zamanda bize bir ağ yaratmanın imkanlarından bahsetmektedir. *Gerçek Bir Hikâye* adlı imge haritasında sanatçı, tutunmanın, eyleme gücünü korumanın, yatay-toplumsal bir dinamizme el atmanın, sinizme kapılmamanın yollarını irdelemektedir.

Hikâye'de, gözün adlandırmakta zorlanacağı bir topoğrafya içinde yaşamın puslu bir atmosferin içindeki saklı potansiyelleri aralanmaktadır.

İlgen Arzık, Yeniden Oluşum I, 2017, Solarizasyon, 17.9 x 24 cm

Çokaradalık

İmajlarda bu *ağ*'ın gizlendiği uçsuz bucaksız, karanlık ve puslu uzamı kuşatan kuvvetli ışık dehlizleri ve bulutları gezinir. Bu dingin ve esrarengiz arka planın önünde imgenin dokusuyla ters düşen, protez, tekinsiz formların çatışma ve karmaşa halinin radikal görünümleri eşlik eder. Karanlık odaya ait kuralların ters yüz edildiği foto-imagelerde Arzık, deneysel çalışmaları bir tür aşırı bir deneyimselliğe sokarak fotoğrafın kompozisyon bütünlüğü parçalar. Fotoğrafın

yüzeğine hem fiziki hem de kimyasal manada keskin müdahalelerde bulunur. Fotoğrafların yüzeyini rastlantısal olarak çizer, kıvrırır, kazır; ortaya çıkan görüntünün üzerine tekrardan; rastgele nesnelere, daha önce elde edilmiş insan, hayvan, bitki görüntülerini kolaje eder. Atölyesinde mevcut, el yordamıyla, eline geçen ne varsa bulunduğu mekanın ve zamanın kimyasına katar. Bilindik tekniklerin sınırlarını bu şekilde sorgulayarak, olasılıklarını zorlayan sanatçı içinde bulunduğu sosyopolitik şartlara bakışının zenginliğini gözler önüne serer. Atölye koşullarında yokluğun/kısıtlanmışlığın içinde çoklu bir imge dünyası kurar. Her nesne çok farklı olan başka nesnelere ile rastlantısal bağlar kurar. Tekrar, eksiklik ve de imkansızlık yatay bir denklem içinde yeni bir toplumsallığa açılır. Bu durum, istisnalar haricinde sanatçının bütün işlerine yayılır.

Sergide ilk bakışta kasvetli bir rüyanın, dile gelmesi zor yüzeyinde gezinen hayaletlerin üşüştüğü boşluklar gözü çağırır. Sıra dağlar, platolar ve vadilerin yayıldığı uzamda eriyik hale gelmiş bir topografyanın yakın planına gündelik hayattan nesnelere, lekeler ve hayaletler yerleşir. Bu hayaletler veya lekeler formlardan aşırılmış büyük boşlukları imler. Yer yer katılmış yer yer akışkan hallerini koruyan silsile halindeki platolar aydınlık bir izlenimciliği çağırır. Oluşan atmosfer tanımlanmaya gelemeyen gerçeküstücü bir karmaşayı, kasvetli bir rüyanın ortasına terk eder.

"Sıra dağlar, platolar ve vadilerin yayıldığı uzamda eriyik hale gelmiş bir topografyanın yakın planına gündelik hayattan nesnelere, lekeler ve hayaletler yerleşir."

İlgen Arzık, Resim Çekmek I, 2018, Fotogram, 17.8 x 24 cm

Göz ve tin

Lakin bu kaosu bir yere oturtmak gerekse eğer; öncelikle imgelerin iki farklı bakışı çağırıldığını, bunların kendi içinde bir çatışma ile ilerlediğini ve bakan gözü de: mesafeli ama güvenli ve yakın ama gerilimli bir duygulanıma davet ettiği görülür.

Öyle ki, imgeleri belli bir göz mesafesinden takip ettiğimizde; puslu ve tekinsiz fonun üzerine rastlantısal olarak inşa edilen *boşluklar* gözü ayartmaya başlar. Göze sert şekilde çarpan bu rüyamsı imgeler arka plan üzerinde yüzer gezer bir hakimiyet kurar. Uzak bakışın güven verici konforu, tanıdık formların ayartıcılığına kapılır. Boşluklardan yayılan ışık bakan gözü içine doğru çekmeye başlar. Bir tür illüzyonu andıran bu formların ardında gezinen şey, imgelere doğru adım atıldığın anda siyasal bir alana doğru açılarak gözün ötesine, boşlukla perdelenmiş ayrıntıları deşifre eder. Gözü tavlayan ışık bedeni yakına getirirken bakışı formdan kaldırıp ayrıntıya indirir. İşte siyasal alan burada görünür ve çağrıya kulak veren özne (Althusser) ana gövdenin içindeki boşlukları doldurma sürecine girer. İmge ile mesafe yok olmaya başladıkça bakan göz özerkliğini kaybeder. İnşa edilmiş göz/özne yeni bir öznellik sürecine tahvil olur. Yıkım ve yaratımın beraber işlediği bir anın siyasallığı işte böyle işlemeye başlar. Tıpkı Alice'nin beyaz tavşanın peşinden gitmesi gibi. Rüya ile gerçekliğin yer değiştirmesi...

Bütün rüyalar politiktir ne de olsa!

İlgen Arzık, Ambrosia, 2018, Fotogram, 243 x 122 cm

Tekrarlanamayan

Şimdi yeniden başa dönüp bu ağ dediğimiz noktaya gelebiliriz. Arzık, bu sosyo-politikliği kurarken mantarlarda bulunan miselyum maddesinden esinlendiğini söylüyor. Miselyum, mantarların birbirleri ile diyalog ve alışveriş kurlmalarına sebep olan madde. Toprakla yaşayan diğer canlı türlerinde bulunan mantarlar miselyum sayesinde yatay bağlantılar kurarak yaşamlarına devam ederken aynı zamanda doğayı da koruyan bir ağın örgütleyici aktörü olarak işlemekte. Bu bağlantılar sayesinde bitkiler bir tehlikeyi önceden sezip önlem alabilmekte veya birbiri ile dayanışma içine girebilmektedir. Sosyal ve maddesel (besin) olarak kurulan bu ilişkinin hiçbir hiyerarşik yapısı yoktur. Toprağa kök salmadan ilerleyen bu ağ mantarların kökgövde özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Gövdenin herhangi bir noktasından gelişen bu ağ tam da Deleuze'nin bahsini ettiği *rhizome* kavramına denk gelen bir ilişki. Ağaçsı olmayan, köklere değil beden potansiyelleri üzerine oluşan heterarşik ilişki biçimi. Bu yüzden 'bir'lik olmayı değil çokluk olmayı gözetir.

Yatay rastlantısal çokluk, tekrarı imkansız, yenilenemez ve ele geçirilemeyecek boyut Arzık'ın fotogramlarında kendi böyle ele verir. Aşkın değil içkin bir siyasetin elindeyizdir artık. Kadrajlanan bu bağlantıların mimetik olma imkanı kalmamıştır. Baştan belirlenmiş bir hiçbir kurgu veya inşa diskuru işlemez bu imgelerde. Her tekrarda bir fark ortaya çıkar.

Bilinir ki politik zulmün arttığı zaman dilimlerinde klasikleşmiş temsil modelleri geri çağrılır. Toplumsal siyasal yapı tek bir gövde etrafında sağlam kökleri (hayaletleri) çağıran söylemler tarafından işgal edilir. Teklik, birlik siyaseti hegemoniktir.

İlgen Arzık, Resim Çekmek II, 2018 , Fotogram, 17.8 x 24 cm

Arzık'ın imgelerimdeki siyasal potansiyeli iyi ifade eden bir gazete haberi ile noktayı koyalım. Bundan birkaç yıl önce, Van'da kısa adı *Ekogenç* olan Van Gençlik ve Ekoloji Derneği hakkında valilikçe kapatma davası açıldı ve dava süresince derneğin bütün faaliyetleri durduruldu. Dava gerekçesi ise derneğin örgütlenme modeliydi.

İlgen Arzık'ın *Gerçek Bir Hikâye* sergisi 1 Aralık'a kadar Bozlu Art Project'te izlenebilir.